

Basiskennis over de norm van verantwoorde werktoedeling en beroepsregistratie jeugdhulp Wat u als gemeente moet weten over de regels

Inhoudsopgave

Inleiding	3
De regels in het kort	4
Norm van de verantwoorde werktoedeling	4
Beroepsregistratie	4
Tijdpad	4
Wat staat er in de Jeugdwet?	5
Rollen gemeente	5
Wat u moet weten als opdrachtgever	6
Hoe weet u dat de aanbieder in staat is te voldoen aan de norm van de verantwoorde werktoedeling?	6
Wanneer zet u geregistreeerde en niet geregistreeerde professionals in?	7
Wat u moet weten als werkgever/manager van een wijkteam	8
Op welke taken is de norm van verantwoordelijk werktoedeling van toepassing?	8
Preventie	8
Toegang	8
Verlenen van jeugdhulp	9
Hoe zit het met de verantwoordelijkheid bij gedetacheerde professionals?	9
Wat houdt het toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling in?	9
Geregistreeerde en niet-geregistreeerde professionals inzetten	9
Professionele standaarden	9
Beroepscode	9
Beschikt mijn werknemer over een passend hulp- en ondersteuningsaanbod voor cliënten?	10
Meer weten?	11

Inleiding

De Jeugdwet vraagt om transformatie: een nieuwe manier van denken en handelen van professionals in jeugdhulp en jeugdbescherming. Deze cultuurverandering vraagt van aanbieders en gemeenten om ervaringen uit de praktijk te delen, te blijven leren en samen te werken. Om de transformatie te stimuleren en het bieden van verantwoorde hulp te borgen, worden er in de Jeugdwet ook verplichte kwaliteitseisen gesteld aan jeugdhulpaanbieders en jeugdhulpverleners. Onderdeel daarvan is de norm van de verantwoorde werktoedeling.

Wat deze regels betekenen in uw werk, staat centraal in deze factsheet.

De regels in het kort

Norm van de verantwoorde werktoedeling

In de toegang en in de jeugdhulp en jeugdbescherming (en bij Veilig Thuis) wordt altijd gewerkt met professionals die over de juiste expertise beschikken, en die vakbekwaam zijn voor de taken waarvoor zij worden ingezet. Voor bepaalde taken betekent dit dat er geregistreerde professionals moeten worden ingezet. Voor andere uit te voeren taken kan het juist nodig zijn een niet-geregistreerde professional in te zetten, omdat dat noodzakelijk is voor de kwaliteit. Het [Kwaliteitskader Jeugd](#) helpt om af te wegen welke taken door een geregistreerde dan wel een niet-geregistreerde professional uitgevoerd kunnen worden. Hiervoor is in het Kwaliteitskader Jeugd een afwegingskader opgenomen. Een professional moet altijd over de vakbekwaamheid beschikken om de aan hem toebedeelde taken uit te voeren. Daarom is het van belang om te bepalen of er een geregistreerde professional moet worden ingezet en daarnaast te kijken over welke vakbekwaamheid (kennis, kunde en werkervaring) die professional moet beschikken om verantwoorde hulp te kunnen bieden. Ook moeten professionals kunnen werken volgens hun beroepscode en vakinhoudelijke richtlijnen (professionele standaarden).

Beroepsregistratie

Professionals op hbo- of wo-niveau of hoger kunnen zich registreren bij Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ)¹ of in het BIG-register² als ze voldoen aan de (her)registratie-eisen. Daarmee laten ze zien welke vakbekwaamheid van hen verwacht mag worden, en dat zij zich toetsbaar opstellen. Geregistreerde professionals laten zien dat zij continu werken aan hun vakbekwaamheid. Geregistreerden in het BIG-register of in het Kwaliteitsregister Jeugd vallen onder het tuchtrecht.

Tijdpad

- BIG-geregistreerden voeren hun wettelijk beschermde titel op grond van inschrijving in het BIG-register.
- Gedragswetenschappers (psychologen en orthopedagogen) staan vanaf 1 januari 2016 al geregistreerd op master of postmasterniveau in het Kwaliteitsregister Jeugd.
- Jeugdzorgwerkers konden zich al vanaf 1 januari 2015 registreren in het Kwaliteitsregister jeugd (SKJ). Vanaf 1 januari 2018 kunnen zij zich ook gaan registreren in de kamer Jeugd en gezinsprofessionals. Meer informatie is te vinden in de factsheet "[Overgangsregeling herregistratie jeugdzorgwerkers](#)".

Meer informatie over de beroepsregistratie van jeugd- en gezinsprofessionals is te vinden op de [website van SKJ](#) en de [website van PJ&J](#)³.

Een professional die na 1 januari 2019 voor het eerst gaat werken in de jeugdhulp of jeugdbescherming of bij een Veilig Thuis organisatie, moet voldoen aan de registratie-eisen voor het beroep waarvoor hij zich wil registreren. Op de [website](#) van het SKJ staan de registratie-eisen.

1 In het SKJ kan men zich registreren als: jeugd- en gezinsprofessional (o.a. jeugdzorgwerkers, thuisbegeleiders, jongerenwerkers), psycholoog (WO), kinder- en jeugdpsycholoog (WO+) pedagoog WO, orthopedagoog (WO) of Postmaster orthopedagoog (WO+).

2 Art 3 wet BIG als arts, gezondheidspsycholoog, psychotherapeut of verpleegkundige al dan niet aangevuld met een specialistenopleiding bijvoorbeeld tot psychiater of klinisch psycholoog (art. 12 Wet BIG)

3 PJ&J: Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming, www.professionaliseringjeugdhulp.nl

Wat staat er in de Jeugdwet?

- 1 In artikel 5.1.1. van het Besluit Jeugdwet is een aantal verplichtingen opgenomen voor de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling en de toegang. Deze verplichting wordt 'de norm van de verantwoorde werktoedeling' genoemd en bestaat uit drie onderdelen:
 - a) De taken worden uitgevoerd door of onder verantwoordelijkheid van een geregistreeerde professional⁴. De betreffende organisatie deelt de taken toe met inachtneming van de specifieke kennis en vaardigheden van de geregistreeerde professional.
 - b) De betreffende organisatie kan anderen dan geregistreeerde professionals met de uitvoering van specifieke taken belasten indien zij aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van de uit te voeren taak daardoor niet nadelig wordt beïnvloed en moet anderen met een taak belasten als dat noodzakelijk is voor de kwaliteit van uit te voeren taak. (tenzij bepaling)
 - c) De betreffende organisaties dragen er zorg voor dat geregistreeerde professionals hun taken kunnen verrichten met inachtneming van de voor hen geldende professionele standaarden.⁵
- 2 De gemeente (het College) is op grond van artikel 2.3 eerste lid van de Jeugdwet verantwoordelijk voor het waarborgen van een deskundige toeleiding naar, advisering over, bepaling van en het inzetten van de aangewezen jeugdhulpvoorziening. In het vervolg van dit document wordt de term 'toegang'⁶ hiervoor gebruikt.
- 3 De gemeente verzekert zich er bij het inzetten van de aangewezen voorziening van dat de jeugdhulpaanbieder in staat is te voldoen aan de eisen inzake de verantwoordelijkheidstoedeling (artikel 2.7., derde lid, Jeugdwet).
- 4 De gemeente moet er op grond van artikel 4.1.1, tweede lid, juncto 4.1.5 voor zorgen dat er in de toegang voldoende gekwalificeerde personeel aanwezig is, en dat de verantwoordelijkheden zo zijn toegedeeld dat dit leidt tot verantwoorde hulp.
Daarbij maakt het niet uit of het gaat om personeel dat in dienst is van de gemeente of dat dit personeel is gedetacheerd via jeugdhulpaanbieders of derden.
- 5 In het geval van een pgb-jeugd is de gemeente verplicht te beoordelen of gewaarborgd is dat de hulp die ingezet wordt van goede kwaliteit is (Jeugdwet artikel 8.1.1. lid 2 sub c). Hierover verschijnt een aparte factsheet, deze wordt gepubliceerd op de website van PJ&J.

Rollen gemeente

De gemeente moet zorgen voor deskundige toeleiding naar noodzakelijke hulp. Dat kan de gemeente zelf doen (de gemeente als werkgever) of gemeenten kunnen dat uitbesteden.

Daarnaast moeten gemeenten zorgen voor voldoende kwalitatief aanbod van jeugdhulp en jeugdbescherming. Dat doen gemeenten door aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming te contracteren of te subsidiëren. De gemeente is dan opdrachtgever.

In deze verschillende rollen moet u verschillende dingen weten over de norm van de verantwoorde werktoedeling en beroepsregistratie. In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de verantwoordelijkheden vanuit deze rollen

- 4 De wetgever kent twee situaties waarin onder verantwoordelijkheid gewerkt kan worden: a. als er sprake is van een opleidingssituatie, b. als een medewerker wordt ingezet ter ondersteuning van een professional bv een testassistent of een secretariaatsmedewerker. In alle andere gevallen gelden bij de inzet van niet geregistreeerde medewerkers *in combinatie met* geregistreeerde medewerkers aanvullende zorgvuldigheidseisen/ aandachtspunten zie pag 23 Kwaliteitskader jeugd. Meer informatie is te vinden in de [factsheet](#) "Gezamenlijk inzetten van geregistreeerde en niet-geregistreeerde professionals".
- 5 Dit betreft beroepsnormen vastgelegd in beroepscodes en vakinhoudelijke richtlijnen.
- 6 Let op: het gaat hierbij om de toegang tot jeugdhulp. De norm van de verantwoorde werktoedeling is niet van toepassing op de toegang tot Wmo voorzieningen, behalve als het gaat om Veilig thuis. Zie art 4.1.3. uitvoeringsbesluit wmo 2015

Wat u moet weten als opdrachtgever

Als opdrachtgever bent u wettelijk verplicht om u ervan te verzekeren dat een gecontracteerde jeugdhulpaanbieder in staat is te voldoen aan de eisen van de norm van verantwoorde werktoedeling.

Hoe weet u dat de aanbieder in staat is te voldoen aan de norm van de verantwoorde werktoedeling?

De gemeente mag hiervoor (vooraf, tijdens en na de opdracht) een aanbieder vragen te onderbouwen op welke wijze hij voldoet aan de kwaliteitseisen van de Jeugdwet, waaronder de norm van de verantwoorde werktoedeling.

Aan deze verantwoordelijkheid kan bijvoorbeeld op de volgende wijze invulling gegeven worden:

- Door in de contractvoorwaarden eisen te stellen over de toepassing van de norm van verantwoorde werktoedeling.
- Door in inkoop-, subsidie- en voortgangsgesprekken vragen te stellen over hoe de aanbieder de organisatie heeft ingericht zodat verantwoorde jeugdhulp wordt geboden (art 4.1.1. Jeugdwet), en welke afwegingen de aanbieder maakt bij het inzetten van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals.
- Door na te gaan of de aanbieder bijhoudt of zijn personeel geregistreerd is en voldoet aan bij- en nascholingeisen, en welk beleid de aanbieder hierop voert.
- Met behulp van het toetsingskader van de inspecties. Op de website van de inspecties kan informatie ingezien worden over toezichtsactiviteiten bij de betreffende aanbieders (<http://toetsingskader.vhj.nl/>)

Wanneer het een nieuwe aanbieder, een zelfstandige (zzp'er) of een kleine aanbieder betreft, heeft de gemeente als inkoper een grotere verantwoordelijkheid om zich ervan te verzekeren dat de aanbieder in staat is om de norm van de verantwoorde werktoedeling toe te passen. Dat houdt in dat de gemeente:

- in het geval van een zelfstandige (zzp'er) of kleine aanbieder navraagt in welke mate de hulpverlener over de juiste competenties beschikt om de hulp te verlenen aan de doelgroep (vakmanschap). Ook hier geldt het afwegingskader: wat zijn de kenmerken van cliënten, wat is de vakbekwaamheid die noodzakelijk is om verantwoorde hulp te bieden. Dus bijvoorbeeld een zorgboerderij die werkt met kinderen met autisme moet personeel hebben dat weet hoe je die verantwoord kunt begeleiden. Hebben ze jeugd met bijvoorbeeld epilepsie dan moeten ze weten hoe ze in dat geval moeten handelen.
- navraagt hoe voorzien is in de norm van de verantwoorde werktoedeling, als de aanbieder zelf niet geregistreerd is, maar dit voor een aantal taken wel noodzakelijk kan zijn.
- in welke mate er voor achtervang is gezorgd op het moment dat de hulpverlener uitvalt. Voor geregistreerde professionals geldt dat de beroepscode dat al voorschrijven.

Informatie kan ook gevonden worden op

<https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/aanbieders/nieuwe-toetreders-jeugdhulp>.

Indien de gemeente de toegang, preventie of jeugdhulp in een wijkteam (of sociaal team, CJG team, jeugdteam, etc.) heeft belegd bij een derde partij (bijvoorbeeld in een stichting, die door de gemeente wordt gefinancierd voor het fungeren als wijkteam), geldt ook dat de gemeente zich ervan moet verzekeren dat het wijkteam kan voldoen aan de norm van verantwoorde werktoedeling. In de toegang blijft de gemeente er - anders dan bij de uitvoering van jeugdhulp - zelf voor verantwoordelijk dat de juiste professional op de juiste plaats wordt ingezet.

Wanneer zet u geregistreeerde en niet geregistreeerde professionals in?

Niet iedere professional in de jeugdhulp hoeft geregistreeerd te zijn. Het afwegingskader in het [Kwaliteitskader Jeugd](#) helpt om af te wegen welke taken door een geregistreeerde dan wel een niet-geregistreeerde professional uitgevoerd moeten worden.

De gemeente is niet verplicht na te gaan of iedere medewerker van een aanbieder geregistreeerd is. De aanbieder is verantwoordelijk voor de inrichting van zijn organisatie inclusief de verantwoorde werktoedeling. De gemeente moet zich ervan verzekeren dat de aanbieder daaraan kan voldoen.

Wilt u wel weten of een professional geregistreeerd is, dan kunt u dit op basis van achternaam, registratienummer of vestigingsplaats opzoeken op de [website](#) van SKJ. Hier is ook te zien voor welk beroep of niveau van vakbekwaamheid de professional geregistreeerd is. Een deel van de professionals staat in het [BIG-register](#) geregistreeerd (onder meer artsen, verpleegkundigen, gezondheidszorgpsychologen en psychotherapeuten).

Voor vaktherapeuten bestaat geen registratie in het BIG-register of bij SKJ. Zij vallen onder de tenzij-clausule. Meer informatie over vaktherapeuten is te vinden op de [website van SKJ](#).

Wat u moet weten als werkgever/ manager van een wijkteam

De wijkteammanager is verantwoordelijk voor de toepassing van de norm van de verantwoorde werktoedeling.

Op welke taken is de norm van verantwoordelijk werktoedeling van toepassing?

Als wijkteammanager moet u ervoor zorgen dat het werk aan de leden van uw team wordt toegedeeld op basis van de norm van de verantwoorde werktoedeling. Deze professionals moeten vakbekwaam zijn voor de taken die ze uitvoeren en kunnen werken met in achtneming van hun professionele standaarden (beroepscode en vakinhoudelijke richtlijnen). Daarnaast ondersteunt u de professionals die verantwoordelijk zijn voor toegang en/of jeugdhulp bij het ontwikkelen van de juiste expertise en vakbekwaamheid. Bijvoorbeeld door hen te faciliteren bij het kunnen volgen van bij- en nascholing en het voldoen aan de reflectie-eisen. Hierbij kan een HR-adviseur ondersteuning bieden.

Voor de verschillende taken van een wijkteam gelden verschillende verplichtingen ten aanzien van het toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling. De volgende taken van het wijkteam kunnen onderscheiden worden:

- preventie
- toegang
- verlenen van jeugdhulp

Preventie

De norm van de verantwoorde werktoedeling is formeel niet van toepassing als het gaat om preventie, maar ook voor dat werk geldt dat de effectiviteit afhankelijk is van de vakbekwaamheid van de medewerkers op dat gebied.

Toegang

De norm van de verantwoorde werktoedeling is van toepassing wanneer medewerkers van het wijkteam taken verrichten in het kader van de toegang tot jeugdhulp.

Voor de toegang is daarnaast in artikel 2.1 van het Besluit Jeugdwet voorgeschreven dat voor de toegang relevante deskundigheid beschikbaar moet zijn op de volgende terreinen:

- opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen,
- opvoedingssituaties waardoor jeugdigen mogelijk in hun ontwikkeling worden bedreigd,
- taal- en leerproblemen,
- somatische aandoeningen,
- lichamelijke of verstandelijke beperkingen,
- kindermishandeling en huiselijk geweld.

In de toegang worden geregistreerde professionals met de kennis en vaardigheden op deze terreinen ingezet; zij zijn in staat zorgvuldig gemotiveerde beslissingen te nemen in afstemming met de cliënt.

Professionals die toegang verlenen tot niet vrij toegankelijke zorg (of een individuele voorziening) beslissen vaak in mandaat namens de gemeente, en moeten daarom ook voldoen aan de eisen van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dat houdt onder andere in dat het besluit (formeel: de beschikking) op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Awb tot stand komt.

Wanneer de professional naast toegangstaken ook jeugdhulp verleent, moet - in overleg met de cliënt - bepaald worden welke informatie die verkregen is in het hulpverleningstraject, ook gebruikt wordt ter onderbouwing van de toegangsbeslissing. De hulpverlener is hier op grond van zijn

geheimhoudingsplicht toe verplicht. Voor de cliënt is dan transparant welke informatie de gemeente ter onderbouwing van de beschikking krijgt.

Verlenen van jeugdhulp

De norm van de verantwoorde werktoedeling is van toepassing. Dat betekent dat de hulpverlener voldoende is toegerust voor de taken die aan hem worden toebedeeld. En de hulpverlener is in staat om te werken met in achtname van zijn beroepscode en vakinhoudelijke richtlijnen.

Hoe zit het met de verantwoordelijkheid bij gedetacheerde professionals?

Wanneer gebruik gemaakt wordt van gedetacheerde professionals, die als onderdeel van het gemeentelijke wijkteam toegangstaken verrichten, dan is de gemeente verantwoordelijk dat zij met de juiste deskundigheid en een juist vakbekwaamheidsniveau deze taken uitvoeren (toepassing van de norm verantwoorde werktoedeling). Deze professionals moeten allemaal geregistreerde professionals zijn.

Voor het uitvoeren van werkzaamheden in de jeugdhulp kan de gemeente via de inkoop of subsidie voorwaarden stellen. Hiermee verzekert de gemeente zich ervan dat de aanbieder de norm van de verantwoorde werktoedeling toepast.

Wat houdt het toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling in?

Geregistreerde en niet-geregistreerde professionals inzetten

Het toepassen van de norm, betekent dat u het werk toedeelt aan de juiste vakbekwame professional. Dus de professional die beschikt over de vakbekwaamheid (ervaring, kennis, kunde) om die taken uit te voeren. Voor bepaalde werkzaamheden moet het werk worden uitgevoerd door professional met een hbo-diploma, wo-diploma (of hoger), die geregistreerd staat bij SKJ of in het BIG-register. Niet alle werkzaamheden hoeven dus uitgevoerd te worden door een geregistreerde professional. Het [afwegingskader](#) uit Kwaliteitskader Jeugd helpt u om af te wegen welke taken u door een geregistreerde dan wel een niet-geregistreerde professional kunt laten uitvoeren. Soms is het inzetten van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals die in combinatie werken mogelijk. Meer informatie hierover is te vinden in de [factsheet](#) "Gezamenlijk inzetten van geregistreerde en niet-geregistreerde professionals".

Professionele standaarden

Om verantwoorde en goede hulp te bieden moeten professionals de ruimte krijgen om zelf, samen met de jeugdige en/of het gezin, oplossingen te zoeken voor de hulpvraag. Hun beroepscode, en vakinhoudelijke richtlijnen (professionele standaarden) en hun kennis van methodieken helpt om samen met de cliënt de juiste beslissingen te nemen. Zo dragen deze besluiten bij aan de oplossingen. Dit vraagt van professionals om vakbekwaamheid en om het continu actief vormgeven aan hun beroepsontwikkeling door deskundigheidsbevordering en reflectie. Wijkteammanagers en HR-adviseurs spelen bij het werken met inachtneming van de professionele standaarden een belangrijke stimulerende en faciliterende rol. Dat betekent onder meer dat er voldoende tijd moet zijn om zorgvuldige afwegingen te maken in het werk en om voldoende tijd en middelen te krijgen om het vak bij te kunnen blijven houden.

Beroepscode

Professionals moeten de zorg van een goed hulpverlener in acht nemen en handelen in overeenstemming met hun professionele standaarden. De beroepscode is daarvan een belangrijk onderdeel. Beroepsregistratie in het BIG-register of het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) vraagt van de professional om zich tot de beroepscode van zijn beroepsgroep te verhouden, en zo nodig daarover verantwoording af te leggen via het tuchtrecht.

Beschikt mijn werknemer over een passend hulp- en ondersteuningsaanbod voor cliënten?

De wijkteammanager is ervoor verantwoordelijk te signaleren of het aanbod dat door de gemeente is ingekocht, past bij de hulpvraag van de cliënten van het wijkteam. Kortom, beschikt de professional in de toegang over voldoende mogelijkheden om cliënten toe te leiden naar passende hulpverlening.

Wanneer een geregistreerde professional als toegangsmedewerker cliënten toe leidt naar hulp die door de gemeente is ingekocht, mag hij ervan uitgaan dat de betreffende aanbieder kwalitatief goede jeugdhulp biedt. De randvoorwaarden zijn hiervoor bij de inkoop gecreëerd en de jeugdhulpaanbieder heeft een zelfstandige verantwoordelijkheid om op grond van de kwaliteitseisen van de Jeugdwet verantwoorde jeugdhulp te verlenen.

Meer weten?

Meer informatie is te vinden op de volgende websites:

Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ)

Over beroepsregistratie van jeugd- en gezinsprofessional (o.a. jeugdzorgwerkers, thuisbegeleiders, jongerenwerkers), psycholoog (WO), kinder- en jeugdpsycholoog (WO+) pedagoog WO, orthopedagoog (WO) of Postmaster orthopedagoog (WO+).

BIG-register

Over registreren van de beroepen: apotheker, arts, fysiotherapeut, gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut, tandarts, verpleegkundige en verloskundige

VNG

Over de verplichte kwaliteitseisen voor jeugdhulpaanbieders en jeugdprofessionals, het werken met outcome-indicatoren en ophalen van cliëntervaringen.

Programma Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming

Informatie over, onder meer, het Kwaliteitskader Jeugd, de norm van de verantwoorde werktoedeling, beroepsontwikkeling en cliëntgericht werken. Binnen dit programma worden in 2017 en 2018 tevens gratis Conferenties Professionalisering in Jeugdhulp en Jeugdbescherming aangeboden waar deze thema's aan bod komen.

Daarnaast is inhoudelijke informatie te vinden op websites van brancheorganisaties en beroepsverenigingen.

© Nederlands Jeugdinstituut, Utrecht
November 2017

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 | 2514 JS Den Haag
info@vng.nl

vng.nl